

ADATOK.

A DEÉSI NEMESSÉG ÉS POLGÁRSÁG KÖZTI EGYEZSÉG 1613-BAN.

Contractus, seu Compositio Prudentum, ac Circumspectorum Dominorum Judicis Primarii, Juratorumque *Civium*, totius item Senatus. Universorum *Inhabitorum*, ac Universorum, Egregiorum Dominorum *Nobilium Oppidi Regalis Dési*, in concordiam, seu communionem eorundem observanda stb.

Adjuk emlékezetre mindeneknek, az kiknek illik ez mi jelenvaló levelünknek rendiben, hogy in anno praesenti 1613. *Aprilis 10-a die*, mi bizonyos okokból és tekintetből indítottván, az minémü controversia, discordia, és perlődés volt mi közöttünk, ennekelötte való időkben dési nemességnek az dési városnak biráinak, polgárinak, tanácsinak, az mi nemes immunitásink, privilegiumink, és szabadságainknak, az övékhez képest való egyenetlenségek miatt. Miért hogy minden dissensiók, intestina gyűlölködéseknek, és simultásoknak matériáit közülünk kiakartuk gyomlálni, tisztítani, és egy uniot concordiát egyezséget akartunk végezni, az dési városnak épületére, jó állapotban való megmaradására, mind az mi immunitásainknak az ő helyekben való megmaradásokra. Azokat mind a két felől egyben gyűlvén nemességül, és városul, egyenlő értelemből és tanácsul egybenmagyaráztuk, egygettük és az alatt megirt tizenkét articulusok continentiájok szerint rajta megalkudtunk. elvégeztük meghihatatlanul, ez jó négy külső arbiterek a Vitézljő *Monostorszegi Kun István* uram, nemes *Belső-Szolnok vármegyének egyik főispánja*, *Viz-Szentgyörgyön* lakó *Makrai Péter* uram, *Némában* lakozó *Némai Vajda János* uram, ezen *vármegyének egyik főszolgabírája*, *Ghirótban* lakó *Thorma György* uram előtt, omnino in Comitatu Szolnok Interiori existentibus et residentibus. Mely Articulusoknak tenora szerint mi, mostan Désen lakó nemesség szabad akaratunkból, az Désen lakó becsületes főbiráknak, polgároknak, tanácsinak,

városul, s mind az utánnok levő posteritásoknak is, magunkat mind, és mind utánnunk való posteritásinkat is köteleztük, ígértük, és promittáltuk, promittáljuk, és ígérjük, kötelezzük praesentium testimonio mediante, ez mi kötéslevelünknek végében megirt summáiglan, melyek renddel így következnek :

Primus Articulus. Végeztük egyenlő értelemből, és akaratból, hogy ami nézi a *Templomot, Kastély, Schola, Harang*: azoknak épületire pro temporis, loci, et rei exigentia, a dési nemesség amyit fizetne, mint egy városi ember. És hogy azok is mind városiaknak, nemeseknek egyaránt szolgáljanak, prout res communis, a minthogy azoknak *épületire, csinálására* egyenlő lészen a fizetés, azonképpen a szolgálatjától is, usussától egyenlő légyen a fizetés.

Secundus Articulus. Az egyházi személyeknek *praedicatoroknak*, mesternek szokott, és rendelt *fizetésekben* in toto singillatim, et annuatim az *negyven öt-öt pénzt* megadjuk az város közzé, ugy mindazonáltal, hogy a Schola-Mesterek is, a nemesség fiain a tanításért többet ne vehessenek, hanem csak annyit, mint a városi fiakon. Hasonlóképpen mind borból, buzából, minden Dési határon lévő földeinkből annuatim mind a *praedicatoroknak*, s mind az *ispotálynak* az ő *quártájokat* megadjuk, melyeknek felvételiben ilyen mód observáltassék: hogy a *dézma adó nemes* embernek, a dési főbirónak hurré tévén azt először, hogy az ő város számára való *fél-dézma*jokat kiakarnák adni, és annakutánna a magokét bé akarnák takarítani; hogy peniglen az *fél-dézma* igazabban bétakarodhassék, az nemes Principalis uram instántiájára, ugyanakkor a dési főbiró uram haladék nélkül tartozzék dézmáló meghitt atyafiait a Principálistól arrabocsáttatott embereivel arrabocsátania, a *praedicator*, s mind az *ispotály quartáját* ilyen módon kiadnia, és fel vennie; hogy a nemesség a Principálissal egyetértvén, valamikor akarják egy bizonyos praefigált napon az városi derék *dézmálásnak* előtte, minden nemes ember az ő földét kimutatván, a déési főbirótól, és Principálistól arrarendeltetett embereknek, a felül megirt *dézmát* megadja. Ha pedig a dési főbiró akkor arrarendeltetett embereit nem bocsátaná, és prolongálnák, ugy a nemesség képiben a principalis protestálna az városi birák előtt, annak utánna elmenvén az ő földökre, hagyják a *fél-dézmát* igazán a földnek színén, és az nemesség onnan az ő magok számára valót hordhassák el szabadoson. Mely mellett minthogy a városnak szokott *fél-dézmát* igazán kiadjuk, városul, tanácsul, egyenlő értelemből megengedték, hogy ennek utánna a dési nemességnek a fél-dézma ádásért, minden időben successive szabad lenne mind örökben, mind zálogban szántó, kaszálló, szőlő örökségeket pénzüinkön vennünk így, hogy a compositio

után valamelyeket vennék a dési városnak szokott rendtartása szerint karácsonyba mi is város levelét váltunk in testimonium emti possessionis, és azt in publico Civitatis theatro proclamáljuk. Mely örökségek felől mi azt végeztük, hogy mi is a város birái előtt tartozunk törvényt állani, ha valamely competens. azaz atyafi-vér valamikor tanálkoznék ezekhez, servato tamen juridico semper Civitatis processu, és ugyan ezen örökségeket is a Kamara-házhoz járó fél-dézmára nézve, ha idő jártában az kívántatnék, megnemesíthessük, megadván mindezekből annakutánna is mindenkor a városunk szokott, és megígért féldézmáját. Mely megnemesített földekhez, ha annakutánna vér tanálkoznék, ugyan, akkor is tartozunk törvényt állani, és ha juridice tölünk a törvényt elítelné, valamit azoknak a földeknek megnemesítésére költöttünk, tartozzék az a vér is minékünk azt a költséget kész pénzüln refundálnia, és mi is cum Literis exemptionibus, pénzünket megadván, tartozunk mindjárt a dési bíró előtt megeresztenie. Mely vérségnek praescriptiója 12 esztendeig szolgáljon, annakutánna a dato Literarum Exemptionium superinde emanatarum, üres legyen tőle in perpetuum. Ezek mellett ígérték, fogadták azt is ő kegyelmek városul, tanácsul, hogy minden fordulóra való városi nyilas földekből azonképpen a széna fűből is valamikor városul újabban felosztanak, az nemességnek is utca-szeriben kinek-kinek szomszédja mellett amint jutna, annyi nyilas földet adnának mindenkor az mint illenék.

Item. Azt is meg engedték, hogy majoroknak való helyeket a városnak derekán kívül ennekutánna vehessünk, építhessünk mint sajátunkat, kiket így circumscibáltunk, és határoztunk: I. hogy *Kis-Halásztezében* a *Moyss Mihály* mostani majorja, ki *Pathai Máté* majorja volt annak előtte; azon major mellett az mely köz, napkelet felé megyen, azon renden való utca szeriben együtt és annak háta megett való *Rósa hegy aljában*, mely utca Dél felé ki megyen, Majorok vétele megengedtetik a Buda János majorjáig, ezen articulushoz continentiaja szerint.

Item. Másfelől a *Zalka Patak* mellett kétfelől a kőbányáig megengedtetik; harmadfelől a *Pathai Lőrincz* majorján felül az *Malaton* az *Magyarósi Tamás* háza mellett való utcában megengedtetik, így: hogy a határozáson belől ha ki ennekutánna venne nem csak a vér, hanem minden adófizető városi ember, pénzét letévén, és az rajta való épületet megbecsülvén, ki vethesse belőle. Mely majorokban ha lábos marháinkat, barmainkat tartjuk, úgy semmi fizetéssel azoktól a város közé nem tartozunk. Ha pedig házat építenénk rajta, béres szolgálóinkat tartanánk benne, az olyan majorok háztól tartozzanak annuatim ötven ötven pénzt adni. Az első, fejedelem adójának medietasát felvételén tartozunk, még felét pedig őszi Szent Mihály napban. Hogyha

pedig valami marhás idegen lakó. vagy marhátlan embert, ki nem mi kenyerünkön volna, az olyanokat ő kegyelmek rójják fel, és szolgál-tassák az ő érdek szerint. Hogy ha vér tanulkoznék ezen major helyekhez, pénzünket letévén becsü szerint, a vér tőlünk törvény szerint elvehesse, az becsü után való esztendő és három nap alatt, melynek utánna elmaradjon mellőlle.

Tertius Articulus. Hidaknak, *porgolátoknak*, utaknak csinálását is egyenlőképpen nemességül, városul rendeltük, végeztük ilyen formán: hogy az *porgolátoknak* megcsinálása úgy osztassék fel, kinek mint azon földön öröksége hozzá illendő vagyon, nem nézvéen abban senki. Azt hozzá tévén, hogy az utcákban a nemességnek rendekben való *tizedsek* in tempore hurré tegyék a város notariussa keze írása alatt való czédulákban, melyekben meg legyen írva: hogy hol vagyon, és kinek-kinek hány rúd legyen az ő *porgolátja*. Az *utaknak csinálása* felől végeztük, hogy ilyen mód observáltassék: hogy mindenkor halasztás nélkül az utak, aratásra megkészüljenek, mely utak mind városiaknak, s mind nemességnek használhassanak. Ezen utak csinálására való adás is a szerint legyen egyenlőben, a mint kinek ahoz való értéke, és járó marhája akkor léssen, ha pedig valamelyikünknek akkor járó marhái nem lennének, gyalog emberrel érzük meg, vagy annak a napi számával. A *gátcsinálásra* magunkat semmiképpen nem kötelezzük, mert vám-mal fizetünk az őrlésért, mindazonáltal magunk jó akaratunkból, és usque beneplacitum pro temporisa commoditate minémü segítséggel ki ki közülünk akar lenni, az mi szabadságunk, ilyen mód alatt, hogy nekünk az őrlésben szerünk hozzá lévén, ennekutánna semmi injuriájok, szerünk-től való elszakasztásunk hátramaradásunk semmi időben ne legyen, melyet ő kegyelmek is megengedtenek ilyformán, hogy ennek-utánna secundum compromissum nostrum valaki közülünk a gát megcsinálásban ugyan semmi segítséggel nem akarnánk lenni, az olyanoknak mi közülünk az őrlésben is szer ne adatnék, hanem az ő szerencséje lenne, ha őrleni hadnának.

Quartus Articulus. Miért hogy nyavalyás és félelmes idők, és állapotok országunkra, városunkra is jöhetnek, kiváltképpen pedig idegen, és külső ellenségeknek reánkjövésekor, melyhezképest amint akkor a szükség kívánja, felvettük, és ígértük városunk és *kastélyunkban* a rendszerént való őrizést, prout aliquem nostrum tunc ordo tetigerit. Ez mellett, hogy ha valami eset, történet, ugmint tolvajok, dulók, fosztók, égetők, ha jönnének városunkra, fegyveres kézzel, akik akkor honn lenne bennünk, hogy insurgáljunk cum aliis oppidanis, kire nézve úgy deliberaltunk, hogy a miképpen mi nemességül, úgy similiter et oppidani, mind a polgári. mind a tanácsi rendek, nemine tunc in tali casu ex-

cepto, mind mi mellettünk. s mind ő kegyelmek mellett, insurgáljunk, et in finem fortuitae rei megvárjuk.

Quintus Articulus. Végeztük és rendeltük a borfogást város számára, két-uttal egy-egy Esztendőben egy-egy holnapig, azaz négy hétig. mely borfogás közben mi is sem idegen bort, sem magunk szőlőinkben termett borainkat a város főbirája, czégéres akarátja. és engedelmie nélkül magunk számára akkor *ki nem kezdjük*. Mely borfogásban ilyen mód observáltassék: hogy mindenkor, és minden esztendőben az első borfogás Husvét előtt egy héttel kezdessék, és a borfogásnak előtte tizednappal, minden rendeken valóknak, a borbirák: czégéresnek, magunk személyiben mindenikünket megkeresvén házainknál, meghirdessék azt, hogy az jövő, és következő hétnek első napján, város számára, tanács akarátjából: *a borárullatást egy holnapig mindentől el akarnák fogni*. Mely meghirdetéskor, és azon napon, ha valakinek czégér alatt csapon bora lenne, az a hordó bor a borfogás közben is szabadon elkelhessen, annakutánna a meghirdetett héten is, valaki akarna közülnök, szabadon bort kezdhetne, de úgy mindazonáltal azt, hogy az ő szerencséje lenne, ha azon héten elkelne, a czégéret, a borfogásnak első napján bévegye, azt tovább ne árulhassa. Hogy ha pedig valaki titkon akarna árulni, vagy árulna, vagy pedig a mellett, amely bornak a czégéret fennérte volna, más bort is árulna ezen czégér alatt — *comperta rei veritate-integre* becsüjén maradjon azon hordó bornak, melyben ilyen mód observáltassék: hogy a vádló félt a 6 arbiterek eleibe citálják ha nemes ember principalis házához, ki hogyha törvény szerint convincaltatik, annak betsüjének két része a nemességé, harmad része a város birájáé, hasonlóképpen ha ugyanczen dologért valamikor városi embert vádolnának, és *comperta rei veritate*, törvény szerint a város birája előtt a 6 arbiterekkel együtt, az is becsüjén maradjon azon hordó bornak, melynek harmada a nemességé, két része a város birájáé lészen. — A mi nézi minden esztendőben ősszel az új bornak, és az ő bornak is felczirkálását, regisztrálását, végeztük: hogy ennek utánna egyenlőben felczirkálhassák minden renden való házaknál úgy, hogy a két czégéres mellett a Principalis két nemes embert bocsásson, és így mindenik fél mindenik renden valóknak borait igazsággal felírják, és felnotálják. Ezt is hozzá tévén, hogy mikor a dési hegyen termett borainknak, avagy akárhol termett volna is, akit dési ember mivelletett, közönséges borfogást rendelnek városul a dési boroknak, akkoron sem nemesség, sem a városiak, se városházánál, se másutt idegen bort ne árulhassanak, *sub poena aestimationis praedecarato*.

Sextus Articulus. Dési piaczon való vásárlás, adás, vevés, kalmár-

ság, kereskedés, erdőkön való madarászás, vadászás, vízben való halászás, a ki közülünk ezeket tudna, azt rendeltük, végeztük felőle, hogy szabados legyen mindenkor egyaránt mind nemesnek, mind városiaknak. Az mellett valamely erdő szabados az városi embereknek marhájával, termésivel, fájával: a nemeseknek is úgy legyen szabados, mint a városiaknak, a mely erdő tilalmassa a városnak: hogy azon erdő tilalmas legyen communiter mindenektől, úgy mindazonáltal, hogy bíró uraimék successivis semper temporibus mindenikünknek háza, majorja környül, és egyéb örökségeknek is épületire illendőképpen a tilalmas erdőkől fát tartozzanak adnia, az mint azelőtt is afelől rendtartásunk volt, mely erdő-adásnak jutalmáért az erdő bírának városi mód szerint mindenikünk az egyszeri rendben kért fáktól két pénzzel tartozzunk. Azt is hozzá tévén, hogy ha valaki közülünk az ilyen tilalmas erdéből épületre kért, és a lehordott fákat tüzre felvágna, nulla necessitate urgente, compertaque rei veritate, az olyanoknak bíró uraimék is arra az örökségre, épületre, a kire kérte volt azokat a fákat, ne tartozzanak fát adni, hanem másféle épületre, ha a szükség azt mutatja. Ez mellett azt is végeztük, hogy mikor egyik erdő tilalmas, az makkjáért a disznóktól egy ideig azon erdő mint addig közönségesen minden rendektől tilalmas legyen, valameddig ismég közönségesen fel nem szabadul; mely mellett azt is végeztük, hogy in genere mindennémü barmainknak, marháinknak szabados legyen a nyomás-mező ily conditioval, hogy a szénafü minden időben a disznóktól, és juhoktól tilalmas lenne, mindazonáltal tölben a szénán ott tartaná, az ő maga földén kosárt csinálván, kiki az ő juhait.

Item hogy a makkos erdőnek is, mikor termése vagyon, a juhtól tilalmas legyen, de mikor termése nincsen, az is szabadoson lenne, mely juhoknak a nyomáson való járásinak mindenik félen való nyomáson bizonyos helyei, és határi lennének. Az hova penig a szántó marhának, csordának derekas járása lenne, oda a juhoknak szabad ne lenne járni.

Item a városnak derekában ennek utánna hogy senki majort a juhnak ne csináltatna, se ne fejhetné ott, hanem a város derekán kívül kiki az ő helyében.

Item hogy szabad lenne ménes lovat is, egy ekében való hámhuzó lovat tartani, de folttal, sereggel ne lenne szabad, se penig más határon való jószágból senkinek erre való nézve közülünk ideszállítani, hajtani szabad ne lenne, a végre, hogy itt tartsa.

Item hogy a révben való járásban, kelésben ennekutánna mind városiak, nemesek egyenlő szabadsággal, fizetéssel éljenek, és tartozzanak, így mindazáltal, hogy mind a hidaknak, és hajóknak erigülésá-

ban, és ujonnan való megépítésében, mi is nemességül egyenlő fizetéssel tartozzunk úgy mint egy városi ember; az általtelelésben is pedig több fizetéssel nem tartozunk mint a városi Atyafiak. — Ezt is hátra nem hagyván, hogy mikor a nemességnek kaszállásra jobbágyi béjőnek, akkori város bíróját az a nemes ember jobbágyi felől ne tartozzék azoktól a jobbágyoktól akkor a révben fizetni.

Septimus Articulus. Végeztük azt is a törvények rendszerént való megtartása felől, hogy az előbbi *Juridicus Processus* mindkétfelől integre megobserváltassék, tudniillik hogy a városi embert a nemesség a Város bírója székin, *servato semper juridico processu* kereshesse, inde fiat *appellatio ad Curiam Principis*, et inde fiat *remissio causae*. E contra a dési nemességet a városi ember az ő vármegyéjek székin kereshesse aszerint mint eddig is in usu volt közöttünk, minthogy ha valami adósság 10 forinton felül való. fenyegetés, verés vagy halál dolga történék, vagy pedig neves örökségek, házak, majorok, veteményes kertek, szállók, szántó, kaszálló füvek miatt történék a nemes emberrel való perlődés, innét is légyen az *appellatio in Curiam Principis modo praemisso*. His exceptis: hogy ha valaki közülünk a városi atyjokfiát nyelvében, tisztességiben laedálná, tartozzék az a nemes személy a városi ember instantiájára a *Principalis* előtt törvényt állani, oly készülettel, hogy a harmadik törvénnyel finaliter decidáltassék, és ha convincáltatik a nemes személy, a *Principalis* 20 forintig exequálhasson, apellatióban pedig ne mehessen; 10 forintig való adósság felől is hasonlatos mód observáltassék. E contra hasonlatosképpen ígérük, fogadják, és kötelezik ők is városul e két dolognak megállítására, s mind pedig törvényeknek kiszolgáltatására, hogy harmadik széken minden exceptiók, és dilatio nélkül ez két dolgot finaliter megítéljék, és appellatióban nem bocsátják. Az *nyelv-bírságnak* pedig két része, szokott mód szerént a törvénytévőké légyen. A városi rendről e *compositio*, végezés után zálogositandó, avagy örökre veendő szőlő, szántó, kaszálló vagy nyilas földek felől, ha történék, az a perlődés légyen a város bírái előtt, *secundum justitiam Deo habitam, et conscientiae puritatem, servatoque superinde juridico processu civitatis, similimodo* a majorok felől is, a második megírt articulusnak módja szerint.

Octavus Articulus. A *szolgák* felől való perlődés abban maradott, maradjon is, úgy rendeltük, amint eddig is volt in usu, hogy minden nemes ember közülünk ad *instantiam quaerulantis cujuscuque status et ordinis*. az Urától arra rendeltetett napon, és órán, házánál bizonyos nemes atyafainál törvényt tenni *szolgája* felől tartozik így: hogy a város bírója ő maga egyik, vagy odabocsátatott három polgárral együtt tegye a nemesség a törvényt; ha a városi félnek appellálni kellene, légyen egyenesen az *appellatio* a Fejedelem Táblájára, nem a

Vármegyére, ugyanezen törvényt írja meg a város notariususa, mely Transmissiót elsőbben conjunctim megolvassván, légyen az elbocsátása a város birája, és a nemes Principalis alatt, ez compositio, végzés nézvén mind nemes és paraszt-renden való szolgákra. Ezt is hátra nem hagyván, hogy ha a mi szolgálkat ha valamikor a factumon a véren kapnák, szabad lenne biró uraméknak juxta contenta Decreti megfogadni. Az olyannak penig ha történik törvénye lenni, légyen a Város birái előtt. Ha ugyanazon szolgál azon factumról, vagy ha más határon is ha mi történt volna, és onnét is el szaladna, ne lenne szabad megfogadni biró uraméknak, hanem minden nemes ember a szolgálja felől a városi embernek instantiájára modo praemisso tartozik törvényt tenni, holott vagy az actornak, vagy az In causam attractusnak nem tetszenék a törvény, légyen *appellatio* egyenesen a Fejedelem Táblájára. A városi renden való emberek szolgálja is simili modo tartozzék törvényt állani, az ő birája előtt, servato semper juridico processu civitatis.

Nonus Articulus. Végeztük azt is, hogy ha a nemes örökségeknek, a nemes embernek városi renden való atyafijával, vagy az városinak nemes atyafiával, határ miatt vagy szőlő-gyepü felől igazítások történék, hogy mindenkor biró uraméktól három polgár uraink a nemesség közül az ő *Principálisuktól a kit annuatim a nemesség választ*, arra bocsáttatott három nemes emberek igazítsák el törvény szerént, secundum conscientiam Deo debitam a két fél között való controversiát, melyben ilyen mód tartassék: hogy egy bizonyos napot, és órát kérjen az actor a Birótól, és a Principalistól, executorokat is annak igazítására, mely a két féltől meghatározott nap alatt mind a két fél peres ügy készüljenek bizonyságokkal, hogy akár írva, akár élő bizonyságokkal mikor elő állanak, azon peres föld színén készen légyenek. Ha penig valamelyik fél méltó mentséggel akarná halasztani arról a napról a dolgot, és bizonyságra kéredzenék, vagy ha ahoz a perhez nem tudott volna tartozni, vagy penig az ő bizonyságit akkor valami okon nem producálhatta volna, így lévén a dolog, más határozott napra is ki bocsáttassék egyszer productionora, és utánna finaliter mondjanak törvényt. Mindenik fél az hat arbiternek ítéletén és találta törvényén tartozzék meg állani, ha tetszik, ha melyik félnek nem tetszik, *appellálhasson a Táblára*, az appellatiótól való fizetésben penig a városi szokott mód observáltassék, munkájokban penig a törvénytévőknek a törvénytételért mindenik fél 16 pénzzel tartozzék. Továbbá végeztük és helyben hagytuk, hogy a nemes örökségek mindenik nemes ember számára valók mindenkor, és minden időkben az jó Fejedelmektől nékiek donáltatott szabadságban változhatatlanul meg maradjanak successive semper in perpetuum.

Item. Hogy ezen örökségeknek felkertelésében ilyen mód obser-
váltassék, hogy mind a nemes ember a városi ember instántiájára, s
mind a városi fél a nemes embernek instántiájára promoneálván előbb
erre az ő Principálisok által 15-töd nappal tartozik felkertelni. Ha
valamelyik fél, törvény-sövénynyel, (ki hat sor sövény) tünasszal, és
lészával, contumacia ductus, ereje hozzá lévén, fel nem kertelné az ő
része köz-sövényt, annak utánna bírő uramék tartozzanak oda menni,
és azon köz-sövényt megbecsülni a városi emberrel, a nemes ember
sövényének az ő része szerint való árát a becsü után valo 15-töd napra
tartozik megadatni, és megelégiteni kész pénzzel. Similo modo, ha a
városi valamely örökségnek köz sövényét fel akarná építeni, a nemes
ember szomszédot annak előtte 15-töd nappal az ő Principálisok által
az ő részének felesinálására intse, kit hogy ha nem mivelne, con-
tumacia ductus ereje hozzá lévén, modo praemisso a Principális egy-
néhányad magával bírő uramékkal együtt oda menjenek, meg becsüljék,
és a városi embernek a nemes ember részéről való sövénynek az árát
kész pénzül 15-töd napra a nemes Principális tartozzék meg adatni.
Helyén hagytuk azt is, hogy a nemes örökséget a Nemesség között ő
magok szabadon fel oszthassák, ugy mindazonáltal, miért hogy inkább
a dési város szabadságának, és privilegiumának ne láttassék az is
ártania, hogy bírő uramék is mindenkor, successivis etiam semper
temporibus concordiae causa, et senioris discussionis gratia. három
polgárral tartozzanak oda menni, és olyan divisióban, executióban a
nemességgel együtt lenni, mely nemes örökségeknek felosztásául senki
közülök fizetéssel ne tartozzék, hanem munkájokért csak egy ebéddelel.

Decimus Articulus. Végeztük azt is, hogy minden idegen és külső
gonosztévők ha fortuito magok oltalmára a nemes ember házához
szaladnának, akármi rendeken valók lennének, a requisitor cui incum-
beret, akár a város bírái, akár más városi emberek, ha a nemességet
megtanálnák felöle, és hogyha akkor valamelyik házánál lenne, és
az ki oda szaladott volna et rebus ut fertur sic stantibus, az olyan
malefactort tartozzunk mindjárt a biro uramék instántiájára vagy kézbe
adni, vagy felelni felöle harmad nap elteléséig. Ha penig valamely
a nemesség közül, eféle felöl felel, és azalatt vigyázatlansága, és
gondviseletlensége miatt elszalasztja. az olyannak díjával tartozik, *salvo
tamen jure Domus Nobilitaris permanente.* Továbbá végeztük azt is,
hogy ennek utánna a dési városnak közönséges határainak megoltal-
mazásában, és arra való költségben ilyen formán lészünk, mind penig
ha külső ellenség reánk akarna jönni, és fizetéssel, ajándékkal a
város elszállithatná, hogy az olyan esetben, történetben bírő uramék
akkor a nemes Principalist hívassák, és a dolgot egyenlő értelemből

eligazítsák, leszállítsák. Az Principális is hivatván a dési nemességet, a dolognak és a költségnek mivoltáról őket certificálván, kit-kit akkorbéli szükségéhez képest és az ő értékek szerént megróván, pro bono publico bíró uramék kezekben szolgáltatassák.

Undecimus Articulus. Végeztük a *mívesek* felől egyenlő értelemmel, hogy a dési határon levő *szöllőmíveseknek*, kapásoknak, aratóknak, buza, és szénahordóknak egyenlőképpen való napi számokat, és fizetéseket valamit közönségesen elrendelnénk, azt senki nem transgrediálja. Ha pedig valaki tanáztatnék, a ki vakmerőségből a közönséges végezés ellen transgrediálna, 3 forinttal büntetessék, mely 3 forintot a nemességen a nemes Principális exequáljon, két része a Nemességé légyen, harmadik része pedig a Város Birájáé légyen, a Városi renden pedig a Városi Biró exequálhasson, két része a város birájáé, harmada a nemességé légyen. Ezt kivévn, mivelhogy az *aknai* határon is vagynak mind városi és nemes atyánkfiainknak is szöllők, azoknak mívektől valamit az *aknai* atyafiakkal végeztünk az ott való határon való mivesek fizetésében, azon mód observáltassék. Továbbá végeztük azt is, hogy ennek utánna a dési nemesség közül senki házánál a *dési czéhtartó mives mesteremberek* ellen, a melyeket itt Dcsen feltanálnának, és amihez elegendők lennének, senki privatim magának mives embert ne tarthasson házánál. Ha pedig másunnan idegen mives ember: szabó, ötvös, szöcs, varga, kovács, és egyébféle mivesek is, ha a nemesség házánál egy egyideig történnének megszállani, az olyanok nemes gazdáinak valami keveset bár mívelhessenek privatim, de gazdáján kívül másnak, a czéhes mestereknek derogámenjekre ne lenne szabad mívelni. Ezt is hátra nem hagyván, hogy amikor a város a mives embereknek fizetések felől limitál, minket is azon rendtartással éltetnek.

Duodecimus Articulus. Ad extremum azt is végeztük, hogy a *vizen való kereskedésnek: czellérségnek* dolgában rendiben, minden ahoz illendő dolgokban, fizetésben, minket nemességtül a város úgy éltet, mint egyik városi embert, és a miképpen annakelőtte is volt.

A *czellér-czéhnek* tábláját semmi időben, és semmi dologért a nemesség ne tartozzunk elvenni, és hordozni. Így mindazonáltal, hogy minden esztendőben a húsz-húsz pénzt, úgy mint a feltétel-pénzt mindenik nemes czellér magok megadván, magok között válaszszanak egy szolgát, aki mikor kívántatik, a czéhnek együtt való léte, a nemes czellér uraimat hívja a czéhmester házához. Ha pedig annak a nemes szolgának negligentiája miatt a nemesség bé nem menne a czéhben, úgy hogy nem hivta volna az a szolga a ki miatt elmaradtak, 1 forinttal büntetessék. Ha pedig a városról elmegyén a szolga, czéhmesterének hírre adja, és képebeli embert hadjon, hogy az ő absentiaja miatt fogyatkozás

hivataljában ne essék. Amellett czellér-czéhnek minden dolgait, költsé-
gét, valamelyek néznek a czéhnek megoltalmazására, építésére, a több
városi czellér atyafiakkal egyaránt, mint egy közüllök elviseljük, ugy
azért, hogy a nemes czelléreket is mikor valami derekas dolog történik,
tartozzanak a czellérek a czéhnek. dolgainak megértésére, arra rendel-
tetett nemes szolgálával a czéhben béhivatni, hogy így közönséges érte-
lemből az olyan jóvát a városnak, és a czéhnek communiter jobb alkal-
matossággal alkalmazhassuk. Ha pedig a nemes czellérek hivatattván,
honn tarálván, mégis contumacia ductus az hivatalt recusálná. és méltó
mentsége nem lehetne, hát a czéh-mester a vizparton *savából* ugy
büntethesse, aminemü birsággal a táblának akkori járása volt. Ha
pedig valamely czéhtartó nemes ember házánál halott történik lenni,
a czéhmestert azon nemes ember megtanálván a czéh-táblának el-
járatása felől tartozzék a táblát is elbocsátani, és keresztényi mód
szerént. atyafiai szeretetből a táblával az halottas házhoz inteni a
czéhtartókat.

*Vinculum et stabilimentum Concordiæ super Articulos superius
descriptos, 10-a die mensis Aprilis a. D. 1613.*

Ez felül megirt 12 Articulosoknak megtartásáért, és azoknak
continentiájok szerint közöttünk való ujjonnan esinált Concordiának,
Uniónak, és egyességnek megerősítéséért, erősségül, és kötésül azt
igérjük és fogadjuk mi mostan Désen lakó nemesség kik az végezésnek
communi consensu maturaque deliberatione praehabita, annuáltunk,
consentiáltunk, végeztünk universaliter, hogy az felül megirt vége-
zéseket successivis semper temporibus, mind mi mostaniak megobser-
váljuk, őrizzük, mind pedig mi utánnunk való maradékok posteritás, és
succesorok *másfélezer magyar forint kötésig* megobserváljuk, ilyen
formán, a mint felül mindenik Articulusban praemittáltuk. Hogy pedig
ennekutánna valamikor valami gondolatunkból, egyenlő értelem-ből, és
tanácsból, mi mostan dési Nemesség, avagy utánnunk való posteritás,
succesorok ez dolognak, végezésnek valamelyik Czikkelyét felakarnók
bontani, akkor a dési főbiró polgárjaival egyetemben, két idegen
nemes arbitereket, melléjek vévén communiter a nemes Principálist, ki
akkoron lenne. a dési nemességgel együtt reákerdjék, és ha ugyan
azont vallanok egyenlő értelem-ből: mivelhogy minékünk súlyosnak tetszett
volna, és erre nézve felbontanók, meg sem akarnók ennekutánna állani,
igy lévén akkor a két idegen nemes arbiterek fide eorum mediante relatoriát
adjanak a kérő félnek ez dologról, annak utánna a laesa pars a városi
birák. és tanács akkori *Directorunkra* Fejedelmünktől ezen dologról paran-
csolatot extrahálván patens mandatumban, Fejedelmünk parancsolatjából
kötéslevelünknek, és azon dologról költ Relatoriának continentíája szerint.

a *director* itt a Dési városon házuikon kívül, mindennemű marháinkból a felülmegirt másfélezer forintokig az városi bíráknak, és tanácsnak becsi szerint igazat tehessen, ki ellen se *inhibitio*, *contradictio*, *repulsio*, *retractatio*, neque *Gracia Principis*, aut aliud quodvis *juris remedium* ne obstálhasson, hogy ha penig valamely fél közülünk egy, vagy kettő, vagy több is *contumacia propria ductus*, *rationabilique excusatione non producta*, ez végezéseknek, és *articulusoknak* valamellyik czikkelyét a dési városiak közzé nem praestálná, meg nem adná, bé nem szolgáltatná, hát az olyan *contumáxnak*, akkorbéli dési nemességnek *Principalisa* az néki töllünk adatott *authoritásból*, az akkorbéli dologhoz képest, és a mellyik *articulus* ellen ha valamellyik vétene, bé nem szolgáltatná *suo tempore*, azoknak az *articulusoknak* *exigentiája* szerint a *Principalis* megbüntesse, mely a nemességé légyen; mindazonáltal azon *articulusoknak*, végezéseknek *inviolatuk* szerint, amint felül megirtuk, tartozzék beszolgáltatni a város közé. És eképpen minden eddig való perlekedések, egyenetlenkedések, a Nemesség és a Városiak körül teljességgel *cum litteris adjudicatoriis in perpetuum annihiláltassanak*, *sopiáltassanak*, és *ex utraque parte condescendalván*, *perpetuo oblivioni demandentur sub vinculo praescripto*, így, hogy sem mű nemességül, sem posteritás, és *successoraink* a dési város, és felül megirt 12. *articulusnak* *derogamenjére*, se utánnunk való *posteritásunknak* *semminémü color* alatt *privilegiumot* ne *extrahálhassunk*, *alioquin*, ha valamellyik fél *extrahálná*, *invigorosa* légyen *in perpetuum*. *Actum, Datum, in praetorio publico Désiensi, die, et Anno supranotatis, sub sigillis nostris usualibus, manuumque nostrarum subscriptione.*

Bethlen Gábor erdélyi fejedelem által 1628-ban megerősített eredetije Deés városa levéltárában, mint eredeti iktatmány pedig, az Orsz. Levéltár kolosmonostori conventi osztályában őrzött *L.* protokollumban is feltalálható a 63—72. levélen. Közli: T. K.